

Lauda îndrăzneții

Scenă din „Îndrăzneala” de Gheorghe Vlad la Teatrul
Regional București

Silviu Stănculescu (Lisandru)

Indrăzneala lui Gheorghe Vlad a fost primită de Teatrul Regional București cu entuziasm*. Era și firesc: publicistul Gheorghe Vlad a debutat în dramaturgie cu o piesă care înfățișează cu autenticitate și în mod original o seamă dintre cele mai actuale aspecte ale

procesului de transformare socialistă a satului nostru contemporan. Ea a dat Teatrului Regional București prilejul să realizeze un spectacol de mare eficiență agitatorie, cu același timbru inedit, cu aceeași notă originală.

Indrăzneala — prima lucrare a unui tânăr care vine spre teatru după ce a cultivat cu succes un alt gen literar, reportajul — poartă spectatorul spre fapte pline de semnificație, spre un conflict ce afirmă în mod elocvent trăsăturile înaintate ale noii clase, țărănimea colectivistă. Pătrunzând nemijlocit în realitatea satului colectivizat, autorul vădește cunoașterea aspectelor specifice ale acestei realități, fără a o folosi însă doar ca pe un simplu cadru al acțiunii. Viața nouă a țăranilor este privită de autor într-un combativ spirit partinic. Obiectivul piesei vizează lupta pentru consolidarea economic-organizatorică a unei gospodării colective, consemnează efortul colectivităților de a face din gospodăria lor nu o simplă însumare a loturilor individuale și a forței lor de muncă, ci de a înregistra saltul calitativ spre o gospodărie colectivă evoluată, spre o întreprindere cu economie complexă, care să permită valorificarea integrală a terenurilor disponibile culturilor, a tuturor resurselor locale. În cadrul acestei lupte se angajează poziții și mentalități diferite, se definesc cu limpezime, ca elemente ale noului, inițiativa, spiritul veșnic viu și creator al maselor, talentul poporului, încrezător în viitor, hotărârea lui de a porni la cucerirea lui. Această îndrăzneală creatoare, atribut al noii conștiințe socialiste, animă pe eroii cei mai reprezentativi ai piesei lui Gheorghe Vlad. Lisandru, de pildă, tânăr colectivist și candidat de partid, exprimă tăria, înălțimea și forța de atracție a ideilor înaintate, etica comunistă. După absolvirea cu succes a unei școli de brigadieri, însuflețit de chemarea marilor înfăptuiri, el caută împlinirea acestei chemări în viitorul colectivei, în dezvoltarea acesteia prin valorificarea de noi terenuri, prin aplicarea practică a celor mai avansate teorii și metode științifice. Autorul subliniază ca o trăsătură esențială de caracter a lui Lisandru încrederea lui în acest gînd cutezător, încrederea în oameni, în forța lor colectivă creatoare. Lisandru ni se dezvăluie în procesul de convingere a oamenilor ca un om curajos, plin de inițiativă, afirmînd cu convingere și sinceritate principiul că „partidul nu are nevoie de momii“, de oameni „cuminței“, care să stea acolo unde vor să-i așeze cei mai puțin receptivi la perspectivele pe care le oferă viitorul, ci de oameni integri, combativi, cu spirit de răspundere și de acțiune, în ochii cărora viitorul e legat concret de imaginea creșterii gospodăriei într-un organism generator de bunăstare și fericire.

Alături de Lisandru se ridică, luminoasă, plină de frumusețe, figura altui țăran colectivist, Ceocilteu. După experiența amară a vieții trăite în regimul trecut în sărăcie și permanente renunțări, Ceocilteu trăiește astăzi, în socialism, clipa renașterii sale la viața adevărată. Entuziast, avîntat și romantic, Ceocilteu se dedică integral, cu fremătătoare pasiune, activității creatoare, cauzei socialismului. Înzestrat cu un deosebit spirit gospodăresc, indestructibil legat de interesele colectivului, Ceocilteu face din interesul sporirii avutului obștesc însăși

* Data premierei: 10 martie 1962. Regia: Mihai Dimiu. Decoruri și costume: Ervin Kuttler. Distribuția: Dominic Stanca (Marin Hodină); Lucreția Racoviță (Paraschiva); Silviu Stănculescu (Lisandru); Cornel Girbea (Pavel); Gheorghe Mihalache (Ilie Chiritoiu); Maria Burbea (Veta); Rodica Popescu (Zoica); Mihai Pălădescu (Mitu); Constantin Florescu (Nate); Ion Marinescu (Păun Ceocilteu); Ica Molin (Petria Fieraru); Anda Caropol (Lina); Niky Rădulescu (Buzdurică); Ion Miinea (Ion Pirvu); Angela Macri și Virginia Stingaciu (Caterina); Eugen Petrescu (Vasile Băjan); Margareta Dumitrescu (Baba Gheba); Traian Păruș (Giju).

— Poate-i fi auzit tu, Nate ?
— N-am auzit, Mitule !

cauza existenței sale. El afirmă o nestrămutată credință în partid, fără de care „ce-ar fi el, Păun Ceocilteu ?” „Un fir de nisip !” Dîrz și perseverent, Ceocilteu luptă împotriva spiritelor înguste, mioape sau inerte. El nu încetează să lupte nici cînd este încolțit de aceștia, nu-și pierde nici o clipă încrederea în dreptatea lui și în izbînda care nu întîrzie să se arate. Iar prețuirea oamenilor cinstiți și a partidului, care îl primește în rîndurile lui, nu întîrzie nici ea să-l răsplătească. În zugrăvirea chipului lui Ceocilteu am recunoscut la tînărul autor una dintre principalele lui însușiri artistice: aceea de a pătrunde în complexitatea caracterului uman și de a-i da o corespunzătoare expresie și forță dramatică, definind pregnant cu trăsături limpezi calitatea lui morală. Ceocilteu e în dramaturgia noastră o memorabilă figură de erou pozitiv al mediului țărănesc.

Caracterul dramatic al piesei, cu interes urmărită de spectatori, se naște din ciocnirea spiritului clarvăzător și a ideilor novatoare, care animă și definesc pe Lisandru și pe Ceocilteu, pe de o parte, cu atitudinea președintelui gospodăriei, Pavel (obișnuit cu vechi metode de muncă, temător față de sarcinile calitativ noi născute în condițiile unei munci desfășurate în cadrul dimensiunilor largi și complexe ale proprietății obștești), și cu spiritul conservator, rutinier, meschin și mărginit al lui Buzdurică, pe de alta. Tipuri de factura lui Buzdurică opun entuziasmului colectiv — inerția, iar inițiativei — rutina. Gh. Vlad demască această poziție opacă în fața vieții ca incompatibilă cu năzuințele, aspirațiile și lupta partidului și poporului și demonstrează convingător inevitabilitatea înlăturării acestora prin însăși forța obiectivă a evenimentelor.

Ideea centrală a dramaturgului a fost confruntarea universului moral fremătător de energie al unor oameni puternici și îndrăzneți ca Lisandru și Ceocilteu, cu lumea celor de felul lui Buz-

Cornel Gîrbea (Pavel)

Desene de Silvan

LISANDRU către Zoica (Rodica Popescu) : Uite niște mărgele... ce zici, îți plac, ai ?

durică, mărunță, ocolind marile răspunderi. Această confruntare se petrece într-o ciocnire, al cărei rezultat este, în același timp, dezvăluirea mobilului și implicațiilor social-politice ale contradicțiilor și dezvăluirea structurii psihologice-spirituale a personajelor.

Spectacolul Teatrului Regional București a scos în relief această ciocnire într-un mod expresiv și convingător și a subliniat în imagini tot atât de pregnante caracterul ofensiv, biruitor, al ideilor înaintate, al conștiinței socialiste. Infruntarea dintre Lisandru și Pavel, dintre Lisandru și bătrînul său tată Marin, dintre Ceo-

cilteu — sprijinit și de alți membri înaintați ai gospodăriei — și Buzdurică a fost urmărită cu meticulozitate, obținându-se astfel și pe plan artistic argumentul înfringerii evidente și necesare a pozițiilor inapoiate.

Simplitatea jocului și vibrația interioară a lui Silviu Stănculescu în Lisandru au ridicat personajul la dimensiunile cerute de text. Energia și clocotitoarea vitalitate a eroului, replicile sale spontane, cald și convingător izvorite din conștiința lui, au fost cu justete și consecvență marcate de interpret. În rindul celor ce au înfățișat caracterul ofensiv al ideilor înaintate în spectacol ni se pare însă că imaginea cea mai puternică este portretul scenic al lui Ceocilteu, realizat de Ion Marinescu. Este o imagine care, sintem convinși, va rămâne mult timp întipărită în amintirea spectatorilor. Interpretul lui Ceocilteu aduce în scenă o prezență masivă, tumultuoasă, respirând în chip impresionant autenticitatea și substanța umană. Chipul eroului încarnat de Ion Marinescu ne înlesnește perceperea cu limpezime a supratemei spectacolului: slujirea idealurilor revoluționare, atașamentul față de cauza comună. Înțelegem, mulțumită lui, și asprimea luptei, dar și satisfacțiile inerente afirmării unei idei noi și îndrăznețe. Actorul a știut, prin atitudine și gest, prin mimică și vorbire, să imprime culoare specifică și forță emoțională frământării personajului. El a schițat cu sobrietate, ferindu-se de ispite melodramatice, sentimentul înfringerii de moment al eroului, și a trecut, ferindu-se de clișeele superficialului, la explozia fericirii de a fi dobândit succesul final. Cu deosebire impresionant au fost jucate momentele de contrast legate de discutarea cererii lui Ceocilteu de a fi primit în rindurile candidaților de partid: intrarea plină de încredere, cu capul sus, în sala de ședințe, și apoi, cu durerea neputinței de a înțelege de ce a fost respins, ieșirea din scenă cu umerii lăsați, îngândurat, tirându-și nevolnic bocancii. De asemenea, emoționantă este scena cînd Ceocilteu îi împărtășește lui Lisandru, printr-o largă gamă de nuanțe, necazurile sale.

În general, relațiile dintre Ceocilteu și Lisandru sînt armonios organizate în spectacol; comuniunea de idei și de acțiune dintre cei doi eroi sugerează fru-

Constantin Florescu (Nate) și Mihai Pălădescu (Mitu)

mușeafa și profunzimea raporturilor umane existente în frontal comun al luptei pentru afirmarea unui punct de vedere înaintat. Dar forța confruntării dintre nou și vechi ar fi apărut, credem, mai puternică, dacă în fața acestor personaje, vigurose reliefațe, ar fi apărut realizat la același diapazon și principalul element negativ al conflictului, Buzdurică. Actorul Niky Rădulescu și-a înțeles oarecum unilateral rolul; el l-a conceput pe Buzdurică pe liniile în care se construia cândva tipul „negativului“ șablon — cu atât mai mult cu cât aceste linii au fost marcate într-un joc bazat pe mijloace exterioare, de natură să simplifice și să minimalizeze personajul.

O latură valoroasă a textului lui Gheorghe Vlad este, așa cum arătam, autenticitatea, realizată și prin varietatea tipurilor de țărani. Pe această coordonată, talentul autorului se vedește în priceperea de a da expresie detaliului comic, de a prelua și valorifica inspirația folclorică. Cuplul pitoresc și plin de haz al celor doi frați nedespărțiți — Mitu și Nate — este, în această privință, vrednic de a fi subliniat, mai ales că acest cuplu nu apare în piesă gratuit, de dragul hazului, ci este nemijlocit legat de problematica ei. Mitu și Nate sînt și ei receptivi la nou, preocupați de ideea de a fi de folos. Ce-i drept, uneori mijloacele lor stîrnesc — prin naivitate — un haz copios (spre exemplu, utilizarea unui vechi gramofon, ciștigat la loterie acum 30 de ani, ca instrument pentru sporirea, prin muzică, a producției de lapte). Desfășurarea comică a acțiunii lui Mitu și Nate îmbrățișează în spectacol un spațiu larg. Ea nu umbrește însă — dimpotrivă, contrapuntează — aspectele dramatice esențiale ale lucrării. Cei doi interpreți — Mihai Pălădescu (Mitu) și Constantin Florescu (Nate) — s-au integrat concepției de ansamblu a spectacolului, au urmărit să-și subordoneze creațiile, valoroase, ideilor mari ale spectacolului. Interpretii s-au completat reciproc prin mimică, gest, atitudine, unind, în cele mai amuzante situații, comic de calitate, farmec scenic, inteligență, spontaneitate, participare reală la acțiunea generală scenică.

Forța artistică a *Îndrăznelii* rezidă în profundul ei caracter popular, pe care îl realizează deopotrivă prospețimea materialului de viață, conflictul de o acută actualitate, existența unor personaje vii și autentice, limbajul suculent, popular și accesibil, poziția partinică a autorului în afirmarea noului și combativitatea față de vechi. Toate acestea ne îndrituiesc să-i prevedem lui Gheorghe Vlad un drum artistic plin de perspective. Nu putem totuși trece cu vederea unele imperfecțiuni de construcție, caracterul schematic, lipsit de individualitate, conferit unor personaje cu funcții de seamă în piesă, cum ar fi secretara de partid Petria ori ingineră Lina. Linia schematică a acestor personaje s-a reflectat și în spectacol: imaginea lor a apărut ștearsă, fără strălucire, deși Anda Caropol (Lina) a depus eforturi spre a-și susține partitura cu sinceritatea ce-i este caracteristică, iar Ica Molin (Petria Fieraru) spre a reda cu simplitate prestața personajului.

Mai socotim apoi că autorul a trecut cu ușurință peste schimbarea de atitudine a lui Pavel și, mai ales, a lui Marin Hodină. Și în organizarea materialului dramatic, autorul ar fi trebuit să țină seama de necesitatea unei succesiuni mai organice a episoadelor, a unei rotunjiri mai depline a finalurilor de tablou. S-ar fi sporit astfel forța agitatorică netăgăduită a conținutului dramatic, forța de transmitere a mesajului piesei.

Colectivul Teatrului Regional București, în frunte cu regizorul Mihai Dimiu, a manifestat o atitudine creatoare față de text. Și cînd afirmăm acest lucru nu ne gîndim la transpunerea scenică propriu-zisă a piesei — realizată cu înțelegere și inteligență —, ci la *fidelitatea creatoare* față de spiritul larg al textului, față de substanța lui înnoitoare. Regia a îndreptat întregul spectacol spre susținerea vibrantă a ideilor înaintate. Ea a chemat publicul să participe la dezbaterile de pe scenă, subliniind, cu pregnanță artistică, momentele-cheie, prin plantații și grupări elocvente, prin angajarea discuțiilor la rampă, prin susținerea directă cu

publicul a monologurilor. Apoi, pe linia caracterului popular al piesei, Mihai Dimiu a imprimat un ritm de mare vioiciune acțiunii scenice, a creat climatul de autentic optimism existent în colectivul gospodăriei, alternând cu fantezie, pe măsura împrejurărilor impuse de text, comicul cu dramaticul.

În roluri mai mari sau mai mici, majoritatea interpreților au depus efortul de a contura imaginea fiecărui personaj prin amănunte semnificative, în măsură să contribuie la individualizarea lor cea mai deplină. În această ordine de idei, trebuie să notăm, pe lângă interpretările pînă acum pomenite, altele cîteva, de dimensiuni mai mărunte, dar care au adus spectacolului un efectiv spor artistic. În scurtele sale apariții, Rodica Popescu a reușit, de pildă, printr-o interpretare plină de naturalețe în mișcări și exprimare, să înfățișeze imaginea inimoasei țărănuțe Zoica, la care risul și plînsul se alungă unul pe altul cu o repeziciune uimitoare, dar care știe să adopte seriozitate și spirit de răspundere în modesta ei muncă. Scenele de dragoste dintre Zoica și Lisandru au proșpețimea și exuberanța tinereții.

Prețioasă este și contribuția lui Eugen Petrescu în conturarea paznicului Băjan. Cu finețe și umor, actorul a subliniat regretul invalidului de a nu putea fi trecut într-o muncă mai activă, mai direct legată de procesul de producție.

De asemenea, Angela Macri, în rolul Caterinei, și Traian Păruș, în rolul lui Gîju, au izbutit prin cîteva cuvinte să schițeze două tipuri de țărani, pitorești și pline de culoare. Evitînd oarecare monotonie în interpretarea sa, Cornel Gîrbea va reuși să impună mai mult spectatorului chipul robust al președintelui Pavel. Un efort de renunțare la aerul didactic pe care-l afișează Ion Mîinea, în Pîrvu, va apropia și acest personaj de o imagine mai adecvată trăsăturilor sale proprii. Se cer îmbogățite în nuanțe personajele Marin Hodină (Dominic Stanca), Veta (Maria Burbea), Ilie Chirițoiu (Gheorghe Mihalache), Paraschiva (Lucreția Racoviță), interpretate, de altfel, conștiincios, dar fără strălucire, de către respectivii actori. La realizarea atmosferei specifice piesei a contribuit și scenografia stilizată a lui Ervin Kuttler, simplă și sugestivă, bazată pe elemente de folclor.

Spectacolul cu piesa *Îndrăzneala* va rămîne timp îndelungat în repertoriul tînărului teatru regional, fiindcă, educativ, lucrat cu răspundere artistică, este unul dintre cele mai populare spectacole cu temă țărănească realizate în ultima vreme.

Valeria Ducea